

KIRJALLINEN KYSYMYS 342/2014 vp

ELY-keskuksien poikkeusluvut taimenen ja järvilohen alamittoihin

Eduskunnan puhemiehelle

Neljän lohikalan alamitat nousivat kalastusasetuksen muutoksella vuoden 2014 alusta. Alamitta on kalojen alin sallittu pyyntimitta, jonka tarkoituksena on turvata luonnonvaraisina esiintyvien kalalajien säilymistä. Uusilla alamitoilla edistetään kantojen elpymistä ja kestävä kalastuksen toteutumista. Kyse on luonnonkantojen lisääntymismahdollisuuksista ja kantojen vahvistumisesta takaisin pyyntikuntoisiksi.

Suomen Vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö on tehdyistä päätöksistä huolimatta esittänyt huolensa alueellisista kalastusviranomaisten myöntämistä poikkeusluvista, jotka järjestö näkee uhkana uusien alamittojen hyödyille taimen- ja järvilohikannoille. Tähän huoleen on helppo yhtyä. Tällaisia poikkeuslupahakemuksia on nähtävästi tehty jo kymmeniä, ja osan niistä ELY-keskukset ovat myös hyväksyneet. ELY-keskuksilla on kalastuslain mukaan mahdollisuus määrätä asetusta pienempiä alamittoja rajoituille vesialueille.

Näitä poikkeuslupia on haettu varsinkin koski- kalastuskohteille, joissa kalastus kohdistuu istutettuun taimeneen. Lupahakemusten yleisin peruste on ollut istutukseen käytettävien kalojen koko ja kalastusmatkailupalvelujen turvaami-

nen. Järvikohteiden poikkeusluvan perusteena käytetään sitä, että istutettavat taimenet joka tapauksessa kuolevat verkkoihin ennen kuin ne ovat kasvaneet alamitan edellyttämään 60 senttimetrin kokoon. Kalastukseen liittyvän yritystoiminnan tukeminen ja helpottaminen poikkeuslupia myöntämällä voi toki olla järkevää, mutta sellaiset perusteet, jotka liittyvät heikkoon verkkokalastuksen sääntelyyn, eivät ole kestäväällä pohjalla.

Uusien alamittojen käyttöönotto vaikeuttaa varmasti kalastuksen järjestämistä nyt parina ensimmäisenä vuotena, mutta antaa kyllä moninkertaisen tuoton takaisin, mikäli kärsivällisesti valvomme meille suomalaisille tärkeiden kalalajien selviytymistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus puuttua myönnettyihin poikkeuslupiin ja näin varmistaa lohikalojen kantojen elpymisen ja kestävä kalastuksen toteutumisen myös tulevaisuudessa?

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2014

Jukka Kärnä /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jukka Kärnä /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 342/2014 vp:

Aikooko hallitus puuttua myönnettyihin poikkeuslupiin ja näin varmistaa lohikalakantojen elpymisen ja kestävän kalastuksen toteutumisen myös tulevaisuudessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kalastuslain 37 §:n 1 momentin nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on erityisestä syystä oikeus tiettyä vesistöaluetta tai sen osaa varten määrääjäksi tai toistaiseksi antaa asettamallaan ehdoilla lupa kalastuslaissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa rauhoitetun kalan pyydystämiseen sen rauhoitusaikana taikka säädettyä mittaa pienemmän kalan pyydystämiseen. Luvat koskevat rajoitettuja alueita ja ne annetaan yksittäisten hakemusten perusteella. Kyseiset poikkeusluvat myönsi aiemmin maa- ja metsätalousministeriö. Vuonna 1993 toteutetussa kalastuslain muutoksessa (1355/1993) katsottiin, että tällaiset yksittäistapauksia koskevat hakemusi asiat oli tarkoituksenmukaisinta hoitaa piirihallinnossa (maaseutuelinkeinopiirit), minkä vuoksi asiat säädettiin siirrettäväksi aluehallinnolle (nykyiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset).

Maa- ja metsätalousministeriö on 4.2.2014 antanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille suosituksen kalastuslain 37 §:n nojalla annettavien poikkeuslupien myöntämisen perusteista. Suosituksella on pyritty selventämään lain tulkintaa sen osalta, milloin kalastuslain 37 §:ssä

tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää. Maa- ja metsätalousministeriö on suosituksessaan korostanut, että lainsäädännöstä poikkeamisen tulee aina olla oikeasti poikkeuksellista ja poikkeuspykälää pitäisi tulkita suppeasti.

Maa- ja metsätalousministeriön laatiman suosituksen mukaan erityinen syy poikkeuslupan myöntämiseksi voi olla istutusten ja luvanmyynnin kaupallinen tarkoitus, velvoitehoito silloin kun kalakanta on täysin kompensatioistutusten varassa, lajin tai kannan hidaskasvuisuus (istukkaat eivät saavuta säädöksen mukaista mittaa) taikka yhtenäisten kalastusjärjestelyjen aikaansaaminen leveysasteen 67°00'N vaihtumisvesistöissä. Suosituksessa edellytetään, että poikkeuslupa ei saa vaarantaa lajin mahdollista luonnonkantaa tai sen elvyttämistavoitetta. Suositus on löydettävissä maa- ja metsätalousministeriön kotisivuilta www.mmm.fi kohdasta Luonnonvarayhteistyö/Uutiset.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille jätetyistä poikkeuslupahakemuksista viranomaisen on hyväksynyt vain pienen osan. Valtakunnallisesti poikkeuslupia on annettu yhteensä 26 kappaletta. Pääosa poikkeusluvista on koskenut yksityisiä koskikohteita tai voimakkaasti muutettuja, säännösteltyjä vesistöjä, joissa harjoitetaan matkailun kannalta merkittävää kalastusta. Kaikki nyt annetut poikkeusluvat ovat määräaikaisia (1–4 vuotta). Poikkeuslupaharkinnassa on huomioitu taimenen ja järvilohen luonnonkantojen tila kyseisessä vesistöissä ja luvat on myönnetty parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen, mahdollista luonnonkantaa ja sen elvyttämistavoitetta vaarantamatta. Lupiin on sisällytetty ehto, että säädettyä mittaa pienempänä otettavien kalojen tulee olla rasvaeväleikattuja ja vastaavat rasvaevälliset kalat tulee vapauttaa.

Kyseisellä ehdolla pyritään turvaamaan luonnontantojen tila sekä niiden elvyttämistavoite. Vuoksen vesistön järvilohen pyydystämiseen säädettyä mittaa pienempänä poikkeuslupia ei ole myönnetty. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat noudattaneet poikkeuslupaharkinnassaan ministeriön suositusta hyvin eikä poikkeuslupamenettelyyn tai myönnettyihin poikkeuslupiin ole tarvetta puutua.

Vuoden 2014 alusta voimaan tullutta kalalajien alamittojen muutosta voidaan erityisesti järvitaimenen kohdalla pitää melko suurena. Tämän vuoksi säädösmuutoksen jälkeisinä vuosina (1—2 vuotta) pyyntikokoisten kalojen määrä voi useissa vesistöissä, joissa on kova kalastuspaine,

olla vähäinen. Kalojen alamitan nostoa koskevien siirtymäsäännösten puuttuessa kalastuslain 37 pykälän suoma mahdollisuus antaa määräaikainen poikkeuslupa säädettyä mittaa pienemmän kalan pyyntiin on ainoa ja joissakin tapauksissa perusteltu menettely kalastuksen saalisvarmuuden turvaamiseksi. Kaikki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämät poikkeusluvat on annettu määräaikaisina ja niillä on pyritty ratkaisemaan juuri siirtymävaiheeseen liittyviä ongelmatilanteita, joita uudet alamittavaatimukset ovat mm. kalastusmatkailulle aiheuttaneet. Nyt annettujen poikkeuslupien tarve tullaan arvioimaan uudelleen uuden kalastuslain voimaantullessa.

Helsingissä 21 päivänä toukokuuta 2014

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 342/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Jukka Kärnä /sd:

Har regeringen planer på att vidta åtgärder när det gäller de beviljade tillstånden till undantag och på detta sätt säkerställa att laxfiskbestånd återuppbyggs och att fisket är hållbart även i framtiden?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 37 § 1 mom. i lagen om fiske har närings-, trafik- och miljöcentralen, då särskilda skäl föreligger, rätt att för ett visst vattendragsområde eller en del därav för viss tid eller tills vidare på villkor som centralen uppställer meddela tillstånd att under fredningstid fånga fisk som är fredad enligt lagen om fiske eller förordning utfärdad med stöd av den eller att fånga fisk som inte fyller föreskrivet mått. Tillstånden, som gäller begränsade områden, utfärdas på grundval av enskilda ansökningar. Dessa tillstånd beviljades tidigare av jord- och skogsbruksministeriet. När lagen om fiske ändrades år 1993 (1355/1993) ansåg man att det var lämpligast att ansökningsfrågor som gäller enskilda fall sköts inom distriktsförvaltningen (landsbygdsnäringsdistrikt), varför det föreskrevs att frågorna övergår till regionförvaltningen (nuvarande närings-, trafik- och miljöcentraler).

Jord- och skogsbruksministeriet gav 4.2.2014 en rekommendation till närings-, trafik- och miljöcentralerna om grunderna för beviljande av tillstånd till undantag enligt 37 § i lagen om fiske. Syftet med rekommendationen är att tydliggöra

tolkningen av lagen om när tillstånd till undantag som avses i 37 § i lagen om fiske kan beviljas. Ministeriet har poängterat i rekommendationen att undantag från lagstiftningen alltid faktiskt måste gälla undantagsfall och att bestämmelserna om undantag ska tolkas snävt.

Ett särskilt skäl för att bevilja tillstånd till undantag kan enligt ministeriets rekommendation grunda sig på utplanteringarnas och licensförsäljningens kommersiella syfte, fiskevårdsskyldigheter när fiskbeståndet är totalberoende av kompensationsutplanteringar, långsam tillväxt hos arten eller beståndet (utplanterad fisk uppnår inte föreskrivet mått) eller skapande av enhetliga fiskesystem i vattnen i övergångszonen vid breddgraden 67°00'N. I rekommendationen förutsätts att tillstånd till undantag inte får riskera artens eventuella vilda bestånd eller målet om återuppbyggande. Rekommendationen finns att få på jord- och skogsbruksministeriets webbplats www.mmm.fi > Luonnonvarayhteistyö > Uutiset.

Myndigheten har godkänt endast ett fåtal av de ansökningar som lämnats in till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Sammanlagt har det beviljats 26 tillstånd till undantag i hela landet. Största delen av tillstånden har gällt privata forsobjekt eller kraftigt förändrade reglerade vatten där man idkar fiske som är viktigt för turismen. Alla de nu utfärdade tillstånden till undantag är tidsbestämda (1—4 år). Vid tillståndsprovning har man tagit hänsyn till statusen hos vilda öring- och insjö-laxbestånd i vattendraget och tillstånden har utfärdats utifrån den bästa tillgängliga informationen utan att riskera det eventuella vilda beståndet och målet om att återuppbygga det. I tillstånden ingår ett villkor att fiskar som inte uppfyller kravet på föreskrivet mått ska vara fettfeneklipp-

ta och att fiskar med fettfena ska släppas tillbaka i vattnet. Med detta villkor vill man trygga de vilda beståndens status och målet om återuppbyggnad. För Vuoksen vattensystem har inte beviljats några tillstånd till undantag för fisket efter insjölax som inte uppfyller det föreskrivna måttet. Enligt ministeriet har närings-, trafik- och miljöcentralerna följt ministeriets rekommendation väl när de prövat tillstånd till undantag. Det finns ingen anledning att ändra handlingssättet när det gäller tillstånd till undantag eller beviljade tillstånd.

Ändringen av minsta mått för fiskarter, vilken började gälla vid ingången av år 2014, kan anses vara rätt så stor i synnerhet för insjölax. Därför kan antalet fångstfärdiga fiskar under ett par år

efter författningsändringen vara ringa i många vatten med hårt fisketryck. När det inte finns övergångsbestämmelser som gäller de höjda minsta måtten är möjligheten i 37 § i lagen om fiske att utfärda ett tidsbestämt tillstånd till undantag att fånga fisk som inte uppfyller kravet på det föreskrivna måttet, det enda sättet, och i vissa fall ett grundat sätt, att trygga fångstsäkerheten. Alla de tillstånd till undantag som närings-, trafik- och miljöcentralerna har beviljat är tidsbestämda. Syftet med tillstånden har varit att lösa just under övergångsperioden uppstådda problematiska situationer som de nya kraven på minsta mått har orsakat för bl.a. fisketurismen. Behovet av de utfärdade tillstånden ska bedömas på nytt när den nya lagen om fiske träder i kraft.

Helsingfors den 21 maj 2014

Jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen